

(Hekayə)

O, hamilə idi. Amma kimdən? Bunu özündən başqa heç kim bilməyəcəkdi. Əgər İsa peyğəmbərin anası Məryəm kimi camaatın arasına çıxıb desəydi ki, «uşağı bənimdə Allah yaradıb», onsuz da heç kim inanmayacaqdı.

O, mətbəxdə oturub albalı şirəsi içir, yenisini almağa xəsislik edirdi. «Yox, pulları qənaətlə işləmək la-

qucaqlayıb öpdü. Qız bilirdi ki, hər gün yanağında dodağının boyasını qoyduğu həmin bu oğlan dörd ay dəliyə yalvarıb, hətta qarşısında diz çökmüşdü ki, onunla heç olmasa bir gecə keçirsin. Dəli razı olmayanda oğlan onun saçından tutub elə blokda sürmüşdü. Qonşular çıxanda onun saçını elindən buraxıb öz köynəyinin yaxasını cırıb qışqırmışdı ki, «ay qonşular, birdefeləlik dəliyanaya zəng eləyin

nər, əvvəlcə bir, sonra digər əlini bintlə sarıyar, üzünü, gözlərinin ətrafını, kiprik və dodağını rəngləməzdi. Qorxurdu ki, gözəl görünər, adamların ona, həm də uşağa gözü deyər. Əllərini sarıyandan sonra, başını da sarıyardı. Yayın istisində kürk geyinib, payızın küləkli yağışında gün eynəyi taxması onu tanıyanlara daha qərribə görünməzdi.

Bədənindən əlavə çöldə qalan yerlərini ona görə sarıyardı ki,

dən birinin üstünə yarıcaqlı qoyub onun ucuna nazik talaşa söykədi və talaşaya uzun ip bağladı. Yeşiyin altına yem tökdü ki, sərcələr, göyərçinlər yeşiyin altına girib yemi yeyəndə talaşanın ipini çəksin, quşlar tələyə düşsünlər və axşam onun mətbəxindəki alüminium tavada qızarsınlar. Bir ay idi ki, dəli sərcə eti yeyirdi. Qonşu qarı ona demişdi ki, hamilə arvad sərcə eti yəsə uşaq bilikli olar.

Amma oğurlamağı pis etmiş, sürüş burdan balaca küçük...

Uşaq ona dikilən baxışdan və qıcanan dişlərdən talaşa düşüb əkildi.

Dəli heyvaları o tərəf bu tərəfə çevirib iylədi, sonra deyindi: «Yox, bu azdır. İki heyvayla da uşaq gözəlləşdirmək olar?». Sonra dilimləyib hər tikəni 28 dəfə çeynədi ki, mədəsinə ağır düşüb uşağına əziyyət verməsin. Heyva otağa payız ətri gətirmişdi. «Elə yaraşlıq olacaq-sən kigDünyanın bütün qızları sənün üstündə bir-birlərinin saçını yolaçaqlar».

...Günlər keçir, dəlinin qarını burmuna çatırdı. Mədəsinin qıçırmağından bildi ki, deyəsən balasının başına tük gəlir və o, altı aylıqdır. Həyətdəki uşaqlar onun pəncərəsinə daş atır, xorla «dəli ar-vad, dəli ar-vad» deyib qışqırırdılar. Hər dəfə də dəli eyvana çıxıb çığırdı.

-Darıxmayın, üç aydan sonra çıxacaq, dilinizi boynunuzun arından çıxaracaq.

Sonra canavar kimi uladı, uşaqlar gülüşdülər.

Dəli «Bax»ın menuetinə qulaq asardı. Ona elə gələrdi ki, belə musiqiləri dinləsə uşaq gələcəkdə ləkəsiz, su kimi saf ömür sürər, haqsızlığı bağışlamaz. «Sən dünyanı təmizləyəcəksən», - deyə qulaqlarını qarına söykəyirdi. «Yaman az tərpenirsən, ölüvay olma ha, yoxsa sənəni udacaqlar. Yox, mənim pələngim, sən çaqqal kimi heyvan leşi yeməyəcəksən».

...Günlər keçir, aylar ötüşürdü. Şərq ölkəsinin Avropa paytaxtından şampən bakallarının cingiltisi, rus, türk, ingilis dilləri eşidilirdi. Tez-tez monqol oxlarına bənzər viyulalı kütlələr eşirdi. Dünya xəbərsiz idi ki, yeni və ağılsız insan övladının doğulmasına çox qalmayıb.

Həyətdəki uşaqlar qənimlərinin dünyaya gəlməsindən qorxaraq daha «dəli ar-vad» deyib qışqırırdılar. Artıq bezi uşaqlar ata-analarına yalvarırdılar ki, «kəkək burdan». Bəziləri isə özünümdüfə üçün məhəllədəki ağacların budaqlarından silahlar da düzəltdirmişdilər.

...O, həkimlərə etibar etməyib mamaçılığı qonşudakı qarıya tapşırılmışdı. Qarı söz verməmişdi ki, kəvər toxumunu yandırır tütüsünü üfürəcəm sənə, uşağı asan doğacaqsan. Dəli də arxayın olmuşdu.

O, heyatda bir gecə səhvə yol vermişdi. Uşağı dünyaya gətirəndən sonra monastır qızlarına oxşayan ilbizlər kimi başını içəri salıb heç kimlə işi olmayacaqdı, ancaq oğlunu qabağa verəcəkdı.

Bir gün dəlinin qışqırığı qonşuları diksindirirdi. Hamı başa düşdü ki, onun vədəsi tamam olur.

...Qarı başılovlu gəlib istə su hazırladı, inildəyən dəlini çarpayaya uzandıb yerini rahatladı. Dəli inilti içərisində güldürdü:

-Ha..ha..bir azdan çıxacaqsan-ağlamağın hamı eşidəcəkgəhəgəhə səccəllər.

Dəli inildəyir, gülmür, çığırdı. Kövrək qadınlar ağlayır, soyuqqanlılar pıçıldayıb gülmüşdülər. Uşaqlar qadınların arxasından gizlincə baxırdılar ki, onların gününü qara eləyəcək körpə görəsən hansı heyvana oxşayacaq.

...Qarının qolları yanına düşdü. Heç kim uşaq qığıltısı eşitmədi.

-Qanğa, hagnə oldu? Hanı mənim oğlum? Cavab ver, köpək.

-Qızım, Allah qoysa, gələn dəfə yaxşı olar. Allahın işidir dəg gUşaq ölü doğulmuşdu. Dəli uladı, çığırdı və ürəyi gətirdi. Dünyanın əzab-əziyyətinə dözə biləcək, təmiz, hazırlıq insan övladı doğulmadı.

Həyətdən isə uşaqların sevinç qanşığı fit səsləri eşidilirdi.

Azər Qismət

...Dəli qırmızı kərpiclə hörülən bacanın arxasında gizlənərək, havada cıkkıldəşib acından fırlanan quşlara baxıb «gəlin dəgburda sizin üçün dadlı yem qoymuşamgətiniz elə dadlı olur kiguşağımı bilikli edəcəksiz».

Quşlar sanki dəlinin qəlbindəki səsi havada tutub yeşiyin ətrafına qondular. Dörd sərcə və iki çöl göyərçini yeşiyin altına girdi. Dəli sevinə-sevinə hınladı və ipni çəkdi. Quşlar yeşiyin içində qalib qanadları uçuşmağa başladılar. Dəli tullanıb düşməyə başladı. Əlini yeşiyin altına atıb məhbus quşları tək-tək tutub gətirdiyi qara torbaya atırdı. Çöl göyərçinləri onun əllərini hirsə dimdikləyirdilər ki, qorxsun. Dəlinin isə qorxmaq fikri yox idi. Göyərçinləri torbadan çıxarıb buraxdı. Ona sərcələr lazım idi. İşini qurtarandan sonra balaca deşikdən nərdivanla binanın beşinci mərtəbəsinə endi. Beşinci mərtəbədə qalan rus Pyotr ovçarkasının nazik zəncirindən tutub evinə qabırdı. İt torbadakı quş-

zimidir, yoxsa gələcək işlərə pul çatmaz». Şirəni içir və azacıq irəli çıxan qamını tumarlayır, həyətdə basketbol oynayan uşaqlara nəzər salır, düşünürdü: «O uşaqların biri oğru, biri yalançıdır!Analan orda-burda özlərini cırırlar ki, oğlumdan ağıllısı yoxdur. O, qıvımsaçlı oğlan gündə bir qızla gəzir. Bir gün o qızların ahi ailəlikə tutar hamınızı, nə ürəyimdən tikan çıxar?! Yox, mənim balam», - deyə qamına baxdı, sən onlara oxşamayacaqsan. Səni əsl adam kimi doğacam».

Qadın bambılı gülüşlə bu dəfə qamını ikielli tumarladı və sonra qəhqəhə çəkdi. Səse həyətdəki uşaqlar oyunlarını yarıncıq saxlayıb xorla qışqırırdılar:

-Dəli ar-vad, dəli ar-vad...

Uşaqların səsinə eşidən qadın yerindən dik atıldı, pəncərəni taybatay itələyib xələtinin düymələrini açdı və az qaldı şişən qamı qabağa pırtlasın. Yandı-yandı verərək əlini ağzının qırağına tutub qışqırdı:

-Ölün...yerə soxum sizi...görürsüz? Bu gün-sabah çıxacaq, onda it kimi yeri eşəcəksiz...Yanım e...partlayın...

Uşaqların bəziləri pıçıldadı, bəziləri onu fite basdı, kübar ailədən çıxanlar sadəcə üzlerini kənara çevirib başlarını buladılar.

...Qocalar, ümumiyyətlə qonşular elə bil sözü bir yerə qoymuşdular ki, onu «dəli» çağırırlar. Az qalırdı bələkdəki körpələr də başlarını qaldırıb desin ki, «sən dəlisən». Qonşu arvadlar bir yerə yığılıb söhbət edir, axırda belə bir qərara gəlirdilər ki, «o həqiqətən dəlidir, qarındakı da biddir».

Dəli onlara fikir vermir, uşağının doğulmasını səbirsizliklə gözləyirdi. ...Blokdan bir oğlan və qızın səsi eşidildi.

-Bilirsən, bu evdə kim qalır?

-Kim?

-Dəlinin yekəsi. Gəzəyənin biridir. Bir dəfə mənə dedi «səndən xoşum gəlir». Qayıdıb dedim ki, «mənim istədiyim var...Ona xəyanət edə bilmərəm». Axı mən səni sevirem.

Oğlanın məstədici sözləri qızı yaxın gələcəkdə gözlədiyi toyuna ümidlərini artırdı, sevindi və oğlanı

gəlib bunu bassınlar da içərigəbele olmaz axıgəy gicbəsər, bəyəm sənənin tayınam ki, mənle olmaq istəyirsən?». Qonşular dəliyə ikielli «kül başına» deyib içəri girmişdilər. Dəli mat-məətəl qalmış, nəse demək əvəzinə udqunmuşdu. Sadəlvəh qız bunu heç vaxt bilirdi.

...O, gecələr uzananda canavar kimi ulayırdı. Bəlkə də qəsdən edirdi ki, onu daha üreklə dəli çağırırlar. Fkirtəşsinlər ki, belə dəlinin doğduğundan nə olacaq?!

Otaqdan otağa ayaq barməqlarının ucunda gəzirdi ki, bətdəki körpəsi narahət olmasın. Çarpayısının qıraqlarına və ucuna yaxınlıqdakı rus pravoslav kilsəsindən gətirdiyi işiltli tabut taxtalarını vurdumuşdu ki, yatanda o tərəf bu tərəfə çevrilməsin, ancaq arxası üstə yatsın.

Düşünürdü ki, uşaq əzilə bilər, həm də Tannya arxa çevirmək həm onu, həm də uşağını zəllil edər.

Eyvanda, elə otaqlarda da pəncərə ağızlanndakı taxta qutucuqlara torpaq töküüb atırşah, Çin qızılğülləri əkmışdi ki, həm o, həm də uşaq bu qoxularla nəfəs alsın.

Fikri qəti idi. Bu dünyanın insanına oxşamayan, hazırlıq adam doğmaq istəyirdi. Hərdən bir dəftər vərəqlərini masaya düzür, rəngbə-rəng qələmlərlə gələcək uşağının şəkillərini çəkirdi. Şəkilin birində uşaq əcdahaya bənzəyirdi. İstəyirdi lazımlı anda hamını udsun. O, çox istəyirdigistəyirdi hamışə öyünsün ki, o, bir əcdaha anasıdır. Digər şəkildə uşağı ilana bənzədirdi. Heç kimə etibar etməyib kefi istəyəndə zəhərini işə salsın. Birca dəftər vərəqinə isə heç vaxt şəkil çəkməzdi. Sonda qarara gəlirdi ki, o, nə əcdaha, nə də ilan anası olmaq istəmir. Ona elə gəlirdi ki, bu ağ vərəq məhz onun balasıdır. Təmiz, ləkəsiz.

Həmişə ləkəli güzgü qarşısına keçib boz rəngli uzun kürkünü geyi-

adamların ona nəinki əli, hətta nəfəsləri belə dəyməsin: «Uşağım yoluxar, nəfəsi yalanla gedib-gələrg».

...Qapının zəngi çalındı. Dəli bir az əvvəl qamını sıgallya-sıgallyaya oxuduğu türkeçərə kitabını kənara qoyub «gəlin» qışqırdı. Qonşu ağ-birçək arvad idi:

-Bala, bax, bu da mən. Yanımdakı da nəvəmdir,-deyərk əlindəki paslı qayçı və bıçağı şaqıldadaraq stulda əyləşdi.

Dəli əl-qolunu oynada-oynada: -Bilmək istəyirəm ki, oğlum olacaq, yoxsa qızım, hə...hə...

Qarı onun «hə, hə» sualından çaşdı, qayçı və bıçağı ayrı-ayrılıqda masaya qoydu:

-Ürəyimə dammışdı ki, buna görə çağırımsan. İndi bu uşağa deyəcəyəm ki, ikisindən birini götürsün. Qayçını götürsə qızın, bıçağı götürsə oğlun olacaqÖzü də düz çıxır. Gedib aparata pul verib uşağı şüalandırıncə, hazır durmuşam də burda...

Uşaq barməği ağzında, burnunun suyu axa-axa irəli yeriyib masaya baxdı. Dəli istəyirdi ki, uşaq bıçağı götürsün. Qarı bura gələncən qonşulardan öyrənmişdi ki, dəli oğlan uşağı istəyir. Puldan qabağa düşmək üçün uşağı dənə-dənə öyrətmişdi ki, bıçağı götürsün. Uşaq bumunun suyunu dirseyinə silə-silə qayçıya baxdı. Qarı gözlərini ağırtı. Bu o demək idi ki, «qayçını götürsən dədəni belinə sarıyacam».

Uşaq bıçağı götürdü. Dəli evin ortasında atılıb düşməyə, gülməyə, qışqırmağa, uşağı yuxarıya atıb-tutmağa başladı və bağırırdı ki, «oğlum olacaqogğlumgoğ-lu-u-u-m». Daha sonra sakitləşdi. Qantasından pul çıxarıb qarının ovcuna basdı.

Qarı evi tərkdəndən sonra dəli evdən çıxıb pilləkənlərlə beşinci mərtəbəyə çıxdı, nərdivan qoyub ordan da binanın damına qaçdı. Özü ilə gətirdiyi taxta yeşiyi şiferler-

Hamilə dəli